

Richtlijnen Vereffening nalatenschappen

Inhoud

Richtlijnen Vereffening nalatenschappen.....	1
Voorwoord	4
Versiebeheer	5
A. Inleidende opmerkingen.....	6
B. Opening van de vereffeningprocedure	8
B1. Opening door beneficiaire aanvaarding	8
B2. Opening door benoeming van een vereffenaar (zonder beneficiaire aanvaarding).....	9
B3. Benoeming van een vereffenaar door de rechtbank	9
C. Toezicht	11
D. Taken van de vereffenaar	12
E. Boedelbeschrijving	13
E1. Inhoud.....	13
E2. Vorm	14
E3. Terinzagelegging en ontheffing	14
F. Lichte vereffening.....	15
G. Zware vereffening: oproeping van schuldeisers, uitdelingslijst en rekening en verantwoording	16
G1. Oproeping van schuldeisers	16
G2. Uitdelingslijst en rekening en verantwoording	16
G3. Rangorde van schuldeisers (o.a. t.b.v. inrichting uitdelingslijst, artikel 4:218 BW)	17
G4. Verzet tegen de uitdelingslijst (artikel 4:218 leden 3 en 5 BW)	18
G5. Verslaglegging aan rechter-commissaris.....	19
H. Beëindiging van de vereffening	20
H1. Gronden voor beëindiging	20
H2. Heropening van de vereffening	21
H3. Vervolgstappen na beëindiging (afgifte en verdeling).....	21
I. Vereffeningskosten en loon van de vereffenaar	22
I1. Vereffeningskosten: omvang en rangorde	22
I2. Loon van de vereffenaar	22
J. Afdekking van aansprakelijkheid	24
K. Slotbepalingen	25
Bijlage A: Checklist zware vereffening	26
Bijlage B: Stappenplan lichte vereffening.....	29
Richtlijnen Vereffening nalatenschappen	2.

Bijlage C: Model boedelbeschrijving	32
Bijlage D: Model mededeling negatieve nalatenschap	33
Bijlage E.1: Model advertentie openlijke oproep schuldeisers.....	35
Bijlage E.2: Modelbrief oproep schuldeisers.....	36
Bijlage E.3: Modelbrief onbekendheid adres schuldeisers	37
Bijlage F: Model rekening en verantwoording	38

Voorwoord

Voor u liggen de Richtlijnen vereffening nalatenschappen.

De richtlijnen sluiten aan op de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter (artikelen 4:202 tot en met 4:226 BW). Deze handleiding bespreekt artikelsgewijs de erfrechtelijke verzoeken en mededelingen die bestemd zijn voor de kantonrechter.

De richtlijnen zijn ontwikkeld door de Expertgroep Erfrecht van het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel, Kanton en Toezicht (LOVCK&T). Deze expertgroep is belast met advisering op het gebied van het erfrecht aan het LOVCK&T, mede met het oog op gewenste uniformering in de rechtstoepassing binnen de verschillende rechtbanken. De expertgroep is aanspreekbaar voor kantonrechters, rechters-commissarissen, rechters en juridisch medewerkers voor vragen op het gebied van het erfrecht. Het LOVCK&T heeft deze richtlijnen op 8 oktober 2018 goedgekeurd.

De richtlijnen strekken landelijk, dus in alle rechtbanken, tot uitgangspunt. In bijzondere gevallen kan daarvan worden afgeweken. Het LOVCK&T zal het uitwisselen van ervaringen met de richtlijnen tussen de verschillende rechtbanken stimuleren.

De richtlijnen zijn niet alleen bedoeld voor de kantonrechters, maar ook voor de erfgenamen die als vereffenaar optreden, dan wel de door de rechtbank benoemde vereffenaars. De richtlijnen zijn enerzijds een handleiding voor de vereffening van de nalatenschap en bevatten anderzijds aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn in cursief weergegeven.

Voor de volledigheid merken we overigens op dat de richtlijnen alleen zien op het werk van de kantonrechter en niet op dat van de rechtbank.

Meer informatie over het verwerpen, aanvaarden en beneficiair aanvaarden van een nalatenschap, alsmede de gevolgen daarvan is te vinden op www.rechtspraak.nl.

Met deze richtlijnen zijn de vragen die in de vereffeningpraktijk kunnen rijzen niet uitputtend behandeld. Periodiek worden de richtlijnen geëvalueerd en aan de hand van de bevindingen zo nodig aangevuld of bijgesteld. Door publicatie van de bijgewerkte richtlijnen vervallen de vorige versies.

Versiebeheer

Deze Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter wordt periodiek geëvalueerd en aan de hand van de bevindingen zo nodig aangevuld of bijgesteld (geüpdatet).

In dit versiebeheer treft u een overzicht van de wijzigingen die bij het aanpassen van een versie zijn doorgevoerd. Een aantal aanpassingen betreft tekstuele verbeteringen. Die zijn hieronder in het overzicht niet vermeld.

Overigens betreffen de updates een gemandateerde bevoegdheid namens het LOVCK&T zodat de bijgewerkte versies niet telkens door het LOVCK&T hoeven te worden vastgesteld.

Versie 2.0 (september 2018)

Betreft aanpassingen t.o.v. ongenummerde eerste versie

<i>Aangepaste onderdeel:</i>	<i>Korte toelichting aanpassing:</i>
B3 – punt 13	gevolgen van de AVG uitgewerkt, wat mag aan een beoogd vereffenaar aan informatie worden verstrekt
E1 – punt 5	tekstueel aangepast en daarmee onduidelijkheid weggenomen; nu volgt uit tekst dat giften, legaten, vruchtgebruik (enz) op de boedelbeschrijving moet worden vermeld
E3 – punt 12	verschrijving aangepast. Verwijzing naar 4:211 lid 4 BW opgenomen.
G3 – punten 10 en 11	vereffeningskosten aangeduid als genoemd onder sub b van artikel 4:7 lid 1; aangepast is sub c ivm gewenste duidelijkheid over rangorde schulden van de nalatenschap, punten III en IV toegevoegd
I2 – punt 9	Voor werkzaamheden – verricht na vaststelling van het loon - die niet zijn opgenomen in het vastgestelde loon en wel voor beloning in aanmerking komen, zal aangesloten worden bij de Recofa richtlijnen
Model boedelbeschrijving	op meerdere onderdelen; toegevoegd dat kopieën/afschriften moeten worden meegezonden

A. Inleidende opmerkingen

1. Indien een persoon overlijdt, kan een erfgenaam de nalatenschap verwerpen, zuiver aanvaarden of onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarden ('beneficiair aanvaarden').
Sinds de invoering van de "Wet bescherming erfgenamen tegen schulden" (Stb. 2016, 226, in werking getreden op 1 september 2016), bestaat voor een erfgenaam die eerder zuiver aanvaardde en daarna wordt geconfronteerd met een onverwachte schuld van de erflater, onder omstandigheden en onder de voorwaarden als bepaald in artikel 4:194a BW, ook de mogelijkheid om alsnog beneficiair te aanvaarden.
2. Wie de erfgenamen zijn, wordt bepaald door het wettelijk versterkerrecht of, in afwijking daarvan, de uiterste wilsbeschikking ('testament'). De regels daarover zijn te vinden in Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Via het Centraal Testamentenregister te Den Haag kan worden achterhaald of de erflater een testament heeft gemaakt, en zo ja, welke notaris dat testament in bewaring heeft.
3. De bepalingen inzake de vereffening van de nalatenschap zijn, behoudens uitzonderingen, van toepassing indien een erfgenaam de nalatenschap beneficiair heeft aanvaard (artikel 4:202 BW) of de rechtbank een door een derde ingediend verzoek tot benoeming van een vereffenaar heeft toegewezen (artikel 4:204-4:205 BW). Dat kan bijvoorbeeld gebeuren indien de erfgenamen niet beneficiair aanvaard hebben, en de nalatenschap insolvent of onbeheerd is.
4. In het laatstgenoemde geval treedt een door de rechtbank benoemde vereffenaar op. Alle bepalingen van de vereffening van de nalatenschap zijn in beginsel van toepassing. Deze vereffening wordt ook wel aangeduid met het begrip 'zware vereffening'. Zie voor een checklist zware vereffening, **Bijlage A**.
5. In het eerstgenoemde geval, na beneficiaire aanvaarding, treden in beginsel de erfgenamen gezamenlijk op als vereffenaar (artikel 4:195 BW). Een groot aantal bepalingen van de vereffening van de nalatenschap is buiten toepassing verklaard en hoeft niet te worden gevolgd. Dit is alleen anders wanneer de kantonrechter bepaalt dat een of meer bepalingen wel van toepassing zijn.

Deze vereffening wordt daarom ook wel aangeduid als de 'lichte vereffening'. Zie voor een stappenplan lichte vereffening, **Bijlage B**. Het is mogelijk dat na beneficiaire aanvaarding alsnog een vereffenaar door de rechtbank wordt benoemd (artikel 4:203 BW). In dat geval is alsnog sprake van een zware vereffening.

6. De vereffenaar krijgt in de regel te maken met de kantonrechter. De kantonrechter maakt gebruik van de *Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter* die door het landelijk overleg van kantonrechters is vastgesteld. Die handleiding is te raadplegen door [deze link](#) aan te klikken. In sommige situaties is niet de kantonrechter, maar de rechter-commissaris of de rechtbank de bevoegde rechter. De wet bepaalt of de kantonrechter of de rechtbank bevoegd is.

Welke kantonrechter of rechtbank bevoegd is om een verzoek in behandeling ten nemen is geregeld in artikel 268 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Voor de meeste gevallen is in gemeld artikel verwezen naar de rechter van de laatste woonplaats van de overledene.

7. Voor meer informatie over het zuiver aanvaarden van een nalatenschap en de daaraan verbonden aansprakelijkheidsrisico's, zie www.rechtspraak.nl. Voor meer informatie over het verwerpen van een nalatenschap en de toestemming van de kantonrechter die daarvoor vereist is, indien het de verwerping van een erfdeel van een minderjarige betreft (artikel 4:193 BW), zie www.rechtspraak.nl.

B. Opening van de vereffeningprocedure

B1. Opening door beneficiaire aanvaarding

1. Na beneficiaire aanvaarding door een of meer erfgenamen dient de nalatenschap in beginsel volgens de bepalingen van afdeling 4.6.3 BW (Vereffening van de nalatenschap) te worden afgewikkeld.
2. Indien de wettelijke verdeling van toepassing is, wordt de nalatenschap alleen vereffend indien de langstlevende echtgenoot beneficiair heeft aanvaard (4:202 lid 3 BW).
3. Bij testament kan een executeur benoemd zijn die met de afwikkeling van de nalatenschap is belast. De taak van de executeur eindigt als de nalatenschap vereffend moet worden op grond van de wet (zie artikel 4:149 lid 1 sub d BW).
4. In het geval de nalatenschap beneficiair is aanvaard, terwijl bij testament een executeur is benoemd én de goederen van de nalatenschap ruimschoots toereikend zijn om de schulden van de nalatenschap te voldoen, hoeft op grond van de wet (artikel 4:202 lid 1 BW) niet vereffend te worden. Alleen indien de executeur kan aantonen dat de goederen van de nalatenschap ruimschoots toereikend zijn om de schulden van de nalatenschap te voldoen, is de executeur bevoegd. Wanneer in een dergelijk geval wordt verzocht om ontheffing of opheffing van de vereffening, zal de kantonrechter een dergelijk verzoek niet-ontvankelijk verklaren, omdat uit de wet reeds volgt dat geen vereffening hoeft plaats te vinden.
5. Indien het saldo van een nalatenschap positief is, kan de wettelijke vertegenwoordiger van een erfgenaam die voor deze beneficiair heeft aanvaard de kantonrechter verzoeken om ontheffing van de verplichting om te vereffenen volgens de wet (artikel 4:202 lid 2 BW). De toepassing van deze bepaling heeft met name nut bij een ouderlijke boedelverdeling ter voorkoming van de werking van art. 4:195 jo 4:198 BW.
6. Na beneficiaire aanvaarding treden de erfgenamen in beginsel als vereffenaar op (artikel 4:195 BW). Dat geldt ook indien de wettelijke verdeling van toepassing is en de langstlevende echtgenoot de nalatenschap beneficiair heeft aanvaard. Voor het geval een erfgenaam onbevoegd is zelfstandig te handelen (bijvoorbeeld omdat de erfgenaam minderjarig is), bepalen de regels van vertegenwoordiging bij onbevoegden wie er namens de erfgenaam optreedt.
7. Na beneficiaire aanvaarding kan de rechtbank op verzoek een vereffenaar benoemen (artikel 4:203 BW). Zie over de benoeming van een vereffenaar door de rechtbank nader B3 hieronder.

B2. Opening door benoeming van een vereffenaar (zonder beneficiare aanvaarding)

8. Zonder dat beneficiare aanvaarding heeft plaatsgevonden kan de rechtbank op verzoek een vereffenaar benoemen (artikel 4:204 en 4:205 BW, alsmede art. 3:193 BW), bijvoorbeeld in het geval van verwerping van de nalatenschap of een onbeheerde nalatenschap. Zie over de benoeming van een vereffenaar door de rechtbank nader B3 hieronder.

B3. Benoeming van een vereffenaar door de rechtbank

9. De benoeming van een vereffenaar door een rechtbank vereist dat een verzoek door een advocaat wordt ingediend bij de rechtbank van de laatste woonplaats van degene die is overleden. Andere proceshandelingen, zoals het indienen van een verweerschrift of een reactie van belanghebbenden moeten ook door een advocaat worden gedaan. Belanghebbenden mogen in persoon op de zitting verschijnen.
10. Bij een verzoek tot de benoeming van een vereffenaar dient te zijn gevoegd:
- kopie van de akte van overlijden;
 - inlichtingen van het Centraal Testamentenregister (CTR);
 - indien er een testament is een kopie van het testament dat volgens het CTR het laatste is;
 - kopie van de akte verwerping nalatenschap (indien opgemaakt);
 - kopie van de akte van (beneficiare) aanvaarding nalatenschap (indien opgemaakt);
 - opgave van de namen en adressen van de bekende erfgenamen;
 - indien een vereffenaar wordt voorgesteld: een schriftelijke bereidheidsverklaring van deze persoon waaruit volgt dat hij/zij bereid is om de benoeming te aanvaarden.
11. De formaliteiten die in acht moeten worden genomen bij de benoeming van een vereffenaar staan vermeld in artikel 4:206 BW. De rechtbank beslist niet dan na verhoor of behoorlijke oproeping van de verzoeker, alsmede voor zover zij bestaan en bekend zijn, van de erfgenamen, de boedelnotaris en de executeur. In beginsel wordt een zitting gehouden. Indien alle betrokkenen het eens zijn over de benoeming van de voorgestelde vereffenaar, kan verzocht worden om af te zien van een zitting. Er wordt een beslissing op basis van de stukken gegeven.
12. De door de rechtbank benoemde vereffenaar – veelal een notaris of advocaat – heeft recht op loon (artikel 4:206 lid 3 BW). Hij wordt betaald uit de nalatenschap. *Enig inzicht in de omvang van de nalatenschap is daarom wenselijk.* Zie over de vereffeningskosten nader hieronder onder I. Het is mogelijk dat een partij het loon en de kosten van de vereffenaar voor haar rekening neemt.
13. Indien partijen geen voorstel doen voor een vereffenaar dient de rechtbank een vereffenaar bereid te vinden om de nalatenschap af te wikkelen. De griffier zal namens de rechtbank de beoogd vereffenaar benaderen. De rechtbank zal (telefonisch) aan de beoogd vereffenaar enig inzicht in de nalatenschap geven. De

rechtbank zal geen (proces)stukken naar de beoogd vereffenaar toezenden. Na zijn toestemming zal de beoogd vereffenaar een schriftelijke bereidheidsverklaring aan de rechtbank dienen te sturen. Indien er geen vereffenaar bereid wordt gevonden, dan zal dat leiden tot afwijzing van het verzoek.

14. De beschikking waarin de vereffenaar wordt benoemd, bepaalt dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 4:206 lid 6 BW, de vereffenaar zijn benoeming bekend dient te maken in de Staatscourant. Met de "Wet bescherming erfgenamen tegen schulden" is per 1 september 2016 in art. 4:206 lid 6, tweede volzin, vervallen: *'en in een of meer bij de benoeming voorgeschreven nieuwsbladen'*. De griffier dient op grond van het bepaalde in artikel 4:206 lid 6 BW, zorg te dragen voor inschrijving van de benoeming van de vereffenaar – en van het eindigen van zijn hoedanigheid – in het boedelregister.

C. Toezicht

1. In complexe nalatenschappen of in nalatenschappen met een complexe vereffening kan een rechter-commissaris (RC) worden benoemd. De RC houdt toezicht op de vereffening en oefent de taken en bevoegdheden uit van de kantonrechter, tenzij de wet anders bepaalt zoals in artikel 4:209 lid 1 en 2 en artikel 4:218 lid 3 BW.
2. De kantonrechter, dan wel in voorkomende gevallen RC, heeft in de vereffening van de nalatenschap in beginsel alleen een taak als een verzoekschrift is gebaseerd op een wettelijke grondslag. Hetzelfde geldt voor de rechtbank.
3. De kantonrechter of de RC kan aanwijzingen geven op grond van artikel 4:210 BW naar aanleiding van concrete verzoeken. Voorbeelden zouden kunnen zijn wanneer de vereffenaar in rechte dient op te treden en/of een vaststellingsovereenkomst of schikking wenst aan te gaan. De kantonrechter of de RC kan een vereffenaar in zijn specifieke situatie niet adviseren. Het is evenmin zijn taak om voorlichting in het algemeen te geven.
4. Indien niet alle erfgenamen bekend zijn of daarover onzekerheid bestaat heeft de vereffenaar een verplichting tot oproeping van de erfgenamen of opsporing door andere doelmatige middelen. De kosten daarvan dienen in verhouding te staan tot de omvang van de boedel. Ingeval van twijfel over de wijze van oproeping kan de vereffenaar aan de kantonrechter een aanwijzing vragen op grond van artikel 4:210 lid 1 BW.

D. Taken van de vereffenaar

1. De regels die de wetgever heeft opgesteld voor de vereffening van nalatenschappen zijn bedoeld om de belangen van schuldeisers van een nalatenschap te beschermen. Als het saldo van een nalatenschap positief is, zijn die belangen over het algemeen voldoende gewaarborgd.
2. De taken van de vereffenaar staan vermeld in artikel 4:211 BW en verder. De vereffenaar heeft onder andere tot taak om de goederen van de nalatenschap te beheren en te vereffenen (te gelde te maken), voor zover dit voor de voldoening van de schulden van de nalatenschap nodig is. Over de keuze van de te gelde te maken goederen en de wijze van de tegeldemaking treedt de vereffenaar zoveel mogelijk in overleg met de erfgenamen.
3. Op grond van artikel 4:225 BW heeft een vereffenaar de taak om de erfgenamen op te sporen. Indien een schuldeiser van de nalatenschap, zoals een bank, het verzoek heeft ingediend, de bekende erfgenamen de nalatenschap hebben verworpen en de nalatenschap negatief is, ligt het in de lijn van de verwachting dat erfgenamen tot en met de zesde graad (artikel 4:12 BW) bij informatie over de omvang van de nalatenschap deze (ook) zullen verwerpen. In een dergelijk geval kan een erfgenamenonderzoek achterwege blijven.
4. De vereffenaar heeft voorts als taak om een boedelbeschrijving te maken. Zie daarover nader hieronder onder **E**.
5. Zoals hiervoor onder A genoemd wordt bij de verplichtingen van de vereffenaar inzake de verificatie van vorderingen en het opstellen van de uitdelingslijst en een rekening en verantwoording een onderscheid gemaakt tussen de lichte en zware vereffening. Zie daarover nader hieronder onder **F** respectievelijk onder **G**. Bij de lichte vereffening hoeven de erfgenamen als vereffenaars niet de verplichtingen uit te voeren als genoemd in artikelen 4:214 leden 1 en 5 en artikel 4:218 BW, tenzij de kantonrechter anders beslist. De door de rechtbank benoemde vereffenaar dient alle door de wet opgelegde taken uit te voeren, behalve die genoemd in artikel 4:218 lid 1, indien kort gezegd alle schulden ten volle voldaan kunnen worden.
6. Na de vereffening dient de vereffenaar alle goederen af te geven aan de erfgenamen dan wel aan de Staat. Zie daarover nader hieronder onder **H**.

E. Boedelbeschrijving

1. Een van de taken van de vereffenaar is het opmaken van een boedelbeschrijving (artikel 4:211 BW). In het licht van deze verplichting dient hij in ieder geval de schuldeisers op te roepen om hun vordering in te dienen.

E1. Inhoud

2. Artikel 674 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) bepaalt aan welke eisen de boedelbeschrijving moet voldoen. *Voor een model waarbij voldaan wordt aan de eisen voor een (voorlopige) boedelbeschrijving, zie **Bijlage C**.*
3. Een boedelbeschrijving bevat een korte omschrijving van alle tot de nalatenschap behorende goederen ('baten', 'activa') en schulden ('lasten', 'passiva'). De activa en passiva dienen op een duidelijke wijze te worden beschreven en gerubriceerd.
4. Tot de baten van de nalatenschap behoren de vermogensbestanddelen van de nalatenschap zoals onroerende zaken, roerende zaken zoals een auto en inboedel en vorderingen zoals banktegoeden en teruggave inkomstenbelasting. Ook aanspraken op pensioenverzekeringen, een aanspraak van de erflater op de uitkering uit hoofde van een levensverzekering, verblijvingsbedingen op grond van een samenlevingsovereenkomst, aandelen in vennootschappen en vorderingen van kinderen op de langstlevende in verband met het overlijden van de eerste ouder, dienen te worden opgenomen.
5. Als sprake is van giften, legaten, vruchtgebruik (enzovoorts) dienen erfgenamen extra alert te zijn en na te gaan dat die op de boedelbeschrijving worden vermeld.
6. Het is niet nodig om een lijst te maken van alle zaken die in de woning aanwezig waren en/of om foto's op te sturen naar de rechtbank van de inventaris. De totale waarde van de inboedel moet wel worden opgenomen in de boedelbeschrijving.
7. De wet spreekt in artikel 4:211 lid 3 BW over een voorlopige staat van schulden. De vereffenaar dient duidelijkheid te verschaffen over de hem bekende schulden. Voor zover deze (nog) niet vaststaan dan wel zijn betwist dient hij deze duidelijk te rubriceren en te vermelden in de boedelbeschrijving.
8. Het opmaken van een boedelbeschrijving is pas mogelijk nadat alle schuldeisers bekend zijn. In de meeste gevallen zal uit de administratie van de overledene blijken wie de schuldeisers zijn. Veelvoorkomende schuldeisers zijn: de bank/hypothekhouder bij een eigen woning; de woningbouwvereniging/verhuurder bij een huurwoning; de leveranciers van gas, elektra en water; de belastingdienst; verzekeringsmaatschappijen; telefoonmaatschappij; en zorgverzekeringen. Indien de administratie correspondentie van deurwaarders bevat, is het aannemelijk dat (andere) schulden bestaan. Het is van belang dat alle schuldeisers worden achterhaald. Daarbij dient te worden gespecificeerd welk bedrag zij van de erflater

nog tegoed hebben.

9. Het saldo van een nalatenschap is negatief als de schulden de baten overtreffen. Dit dient te blijken uit een boedelbeschrijving. Op grond van artikel 4:199 lid 2 BW moeten de erfgenamen die beneficiair hebben aanvaard hiervan ten spoedigste mededeling doen aan de kantonrechter. Voor een modelbrief, zie **Bijlage D**.

E2. Vorm

10. De boedelbeschrijving kan onderhands of bij notariële akte worden opgemaakt. Artikel 671 Rv bepaalt welke vorm voorgeschreven is. Wanneer alle erfgenamen het vrije beheer over hun goederen hebben en zich ermee verenigen, kan de beschrijving in onderhandse vorm worden opgemaakt. In alle andere gevallen – bijvoorbeeld wanneer een erfgenaam onder curatele is gesteld, minderjarig is of failliet is – dient een notariële boedelbeschrijving te worden opgemaakt.

E3. Terinzagelegging en ontheffing

11. Na het opmaken van de boedelbeschrijving dient deze ter inzage te worden gelegd (de wet spreekt van “neerleggen, ter inzage”). De boedelbeschrijving moet ter inzage gelegd worden opdat de schuldeisers daarvan kennis kunnen nemen. De boedelbeschrijving kan ter inzage gelegd worden bij de griffie of bij de boedelnotaris. De vereffenaar dient de boedelbeschrijving ter inzage te leggen op het kantoor van de boedelnotaris (artikel 4:211 lid 3 BW). Wanneer er geen boedelnotaris is, dient de beschrijving ter inzage te worden gelegd op de griffie van de rechtbank. Een boedelnotaris dient ex artikel 4:197 BW als zodanig geregistreerd te zijn in het boedelregister (artikel 4:186 lid 2 BW jo artikel 1 sub c van het Besluit boedelregister). De termijn van terinzagelegging is niet in de wet bepaald. *Een termijn van zes weken wordt redelijk geacht.*
12. Indien alle schuldeisers terstond (bij een nalatenschap met voldoende middelen, een zogenaamde ‘solvabele nalatenschap’) kunnen worden voldaan kan de kantonrechter de erfgenamen ontheffing verlenen om de boedelbeschrijving ter inzage te leggen (artikel 4:211 lid 4 BW). Door de ontheffing wordt dan voorkomen dat inzage wordt verkregen in de gevallen waarin enkel de nieuwsgierigheid van derden de reden voor het verkrijgen van inzage zou zijn en niet de belangen van erfgenamen of schuldeisers.

F. Lichte vereffening

1. Indien een of meer erfgenamen de nalatenschap beneficiair hebben aanvaard en geen vereffenaar is benoemd door de rechtbank is de lichte vereffening het uitgangspunt. De wettelijke verplichtingen zijn in beginsel van toepassing.
2. Bij een lichte vereffening zijn in beginsel niet van toepassing de verplichtingen als omschreven in artikelen 4:214 lid 1 en lid 5 en 4:218 BW. De vereffenaar (erfgenaam) is niet verplicht om de schuldeisers openlijk op te roepen, een lijst van erkende en betwiste vorderingen ter inzage te leggen en een rekening en verantwoording en een uitdelingslijst te deponeren en dat bekend te maken. [In plaats daarvan kan hij de schuldeisers aanschrijven.]
3. Het voorgaande is anders indien de kantonrechter bepaalt dat bepaalde verplichtingen toch moeten worden opgelegd (artikel 4:221 lid 1 BW). De kantonrechter kan in dat geval verplichten tot openlijke oproeping van schuldeisers, terinzagelegging van een lijst van erkende en betwiste vorderingen en/of deponering van een rekening en verantwoording en een uitdelingslijst en bekendmaking daarvan. Deze verplichtingen worden zware vereffeningverplichtingen genoemd. Zie daarover nader hieronder onder **G**.
4. De kantonrechter kan in geval van een negatieve nalatenschap (vgl. art. 4:199 lid 2 BW) de erfgenamen in overweging geven om bij de rechtbank een verzoek tot benoeming van een vereffenaar in te dienen, met de zware vereffening als resultaat. Afhankelijk van de stand van de boedel kan de kantonrechter ook besluiten tot een minder vergaande stap, zoals de verzwaring van de lichte vereffening of de executeur laten aanblijven.
Op grond van artikel 4:199 lid 2 BW dient een erfgenaam ten spoedigste aan de kantonrechter te melden indien sprake is van een dergelijke negatieve nalatenschap. Onder die erfgenaam valt ook de erfgenaam die de nalatenschap beneficiair heeft aanvaard en uit dien hoofde vereffenaar is. De kantonrechter wordt door de melding ex artikel 4:221 lid 1 BW in de gelegenheid gesteld om een of meer van de bedoelde zware vereffeningverplichtingen (artikelen 4:214 lid 1 en lid 5 en 4:218 BW) op te leggen, en is daartoe in beginsel ook gehouden.
5. Als de vereffenaar vermoedt dat er nog onbekende schuldeisers zijn, kan hij ook zonder dat de kantonrechter dit heeft bepaald de schuldeisers door middel van een advertentie oproepen om hun vordering voor een bepaalde datum in te dienen bij de vereffenaar.
6. Er bestaat geen rechtsgrond om de kantonrechter te verzoeken af te zien van de bevoegdheid om te bepalen dat de schuldeisers openlijk moeten worden opgeroepen. De kantonrechter zal bij een dergelijk verzoek een verzoekende partij niet-ontvankelijk verklaren in haar verzoek, omdat de wet een dergelijke verplichting alleen voorschrijft als de kantonrechter de (lichte) vereffenaar daar toe heeft verplicht. Heeft de kantonrechter die verplichting niet opgelegd, dan is er ook geen reden om daar (bij voorbaat) van af te zien.

G. Zware vereffening: oproeping van schuldeisers, uitdelingslijst en rekening en verantwoording

1. Bij een zware vereffening dienen de volgende stukken ter griffie van de rechtbank te worden neergelegd:
 - a. Een onderhandse of notariële boedelbeschrijving waarin de schulden van de nalatenschap in de vorm van een voorlopige staat zijn opgenomen;
 - b. een lijst van de door de vereffenaar erkende en betwiste vorderingen en aanspraken op voorrang;
 - c. de rekening en verantwoording en een uitdelingslijst.

G1. Oproeping van schuldeisers

2. Op grond van artikel 4:214 lid 1 BW dient een door de rechtbank benoemde vereffenaar – alsmede de erfgenaam die uit hoofde van een beneficiaire aanvaarding vereffenaar is indien de kantonrechter dit heeft bepaald – de schuldeisers van de nalatenschap openlijk op te roepen middels een advertentie in de Staatscourant om hun vorderingen vóór een door de kantonrechter bepaalde datum bij de boedelnotaris of bij hemzelf in te dienen. Zie voor de modeladvertentie, **Bijlage E.1**.
3. Naast de openlijke oproeping dient de vereffenaar op grond van artikel 4:214 lid 2 BW de hem bekende schuldeisers van de nalatenschap per brief op te roepen. Zie voor de modelbrief, **Bijlage E.2**.
4. Een vereffenaar dient aan de kantonrechter te melden wanneer hij een schuldeiser van de nalatenschap niet per brief heeft opgeroepen wegens onbekendheid met diens adres. Zie voor de modelbrief, **Bijlage E.3**.
5. De wet bepaalt geen termijn voor de oproeping. Bij een openlijke oproeping kan een termijn van zes weken ná publicatie van de advertentie als een redelijke termijn worden gehanteerd. Voor een oproeping per brief kan dezelfde termijn worden toegepast.
6. Hoewel de wet dit niet toelaat, zou het wenselijk zijn indien bij de benoeming van een vereffenaar de rechtbank tevens een termijn voor het oproepen van de schuldeisers van de nalatenschap kan bepalen. Op grond van artikel 4:214 lid 1 BW bepaalt de kantonrechter deze termijn. De rechtbank kan deze termijn derhalve niet bepalen.

G2. Uitdelingslijst en rekening en verantwoording

7. Artikel 4:218 lid 1 BW schrijft voor dat een vereffenaar - binnen zes maanden nadat voor het indienen van vorderingen gestelde tijd is verstreken - een rekening en verantwoording alsmede een uitdelingslijst dient neer te leggen. Neerlegging dient derhalve te geschieden binnen zes maanden na het verstrijken van de datum die is bepaald voor het indienen van de vorderingen bij de vereffenaar. Op verzoek

van de vereffenaar kan deze termijn worden verlengd.

8. Voor een model waarbij voldaan wordt aan de eisen van een rekening en verantwoording, **zie Bijlage F**.

G3. Rangorde van schuldeisers (o.a. t.b.v. inrichting uitdelingslijst, artikel 4:218 BW)

9. De rangorde waarin schuldeisers moeten worden voldaan staat onder andere in artikel 4:7 lid 2 BW en vloeit verder voort uit pand, hypotheek en voorrecht en uit de andere in de wet aangegeven gronden (art. 3:278 lid 1 BW). Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de situatie met en de situatie zonder de in artikel 4:7 lid 1 onder f BW genoemde schulden (de schulden die voortkomen uit andere wettelijke rechten zoals geformuleerd in Afdeling 2 van titel 3 in Boek 4 BW), zoals een verzorgingsvruchtgebruik of een som ineens.
10. Situatie met f-schulden.
- a. De schulden sub a tot en met sub e van lid 1 komen het eerst aan de beurt; ze worden als één groep gezien, maar zijn niet onderling gelijk, gezien het volgende:
- I. De kosten van vereffening (genoemd onder sub c) gaan mogelijk vóór de andere schulden. Deze voorrang (preferentie) van de vereffeningskosten boven de overige schulden (sub a tot en met e van lid 1) kent geen wettelijke grondslag. In de literatuur worden deze kosten vergeleken met boedelschulden in faillissement. In de lagere rechtspraak worden deze kosten als preferent aangemerkt. Een oordeel van de Hoge Raad over deze kwestie ontbreekt vooralsnog.
 - II. Voor de schulden sub a en sub c tot en met sub e geldt de volgorde die ook buiten het geval van nalatenschappen dient te worden aangehouden en waarvoor men te rade kan bij de 'Groene Kluwer' Rechtsvordering; in aantekening 9 onder artikel 480-481 Rv staat daar een preferentielijst, zie [link](#).
 - III. Kosten van de lijkbezorging (uitvaart) sub b genoemd, kennen een preferentie op grond van artikel 3:288 onder b BW
 - IV. Samenvattend kan de onderlinge rangorde van de schulden sub a tot en met e als volgt worden weergegeven:
 1. houders van hypotheek-, pand- en retentierecht alsmede eigendomsvoorbehoud;
 2. loon en kosten van de vereffenaar;
 3. 's Rijks schatkist (Rijsbelastingen) en Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen;
 4. schuldeisers met voorrecht op bepaalde goederen (onderling gelijke rang);
 5. schuldeisers met voorrecht op alle goederen, waaronder notariskosten gemaakt voordat de vereffening is aangevangen, en kosten van lijkbezorging, onderling geldt de volgorde in artikel 3:288 BW;
 6. overige schuldeisers

- b. Na de schulden sub a tot en met e worden de schulden sub f (de schulden uit de andere wettelijke rechten) voldaan;
 - c. Vervolgens worden de schulden sub g (legitieme portie) voldaan;
 - d. De schulden sub h en i van lid 1 komen als laatste.
11. Situatie zonder schulden genoemd onder lid 1 sub f.
- a. De schulden sub a tot en met sub c van lid 1 komen het eerst aan de beurt; ze worden als één groep gezien, maar zijn niet onderling gelijk, gezien het volgende:
 - I. De kosten van vereffening (genoemd onder sub c) gaan mogelijk vóór de andere schulden. Deze voorrang (preferentie) van de vereffeningskosten boven de overige schulden (sub a tot en met e van lid 1) kent geen wettelijke grondslag. In de literatuur worden deze kosten vergeleken met boedelschulden in faillissement. In de lagere rechtspraak worden deze kosten als preferent aangemerkt. Een oordeel van de Hoge Raad over deze kwestie ontbreekt vooralsnog.
 - II. Voor de schulden sub a en sub c tot en met sub e geldt de volgorde die ook buiten het geval van nalatenschappen dient te worden aangehouden en waarvoor men te rade kan bij de 'Groene Kluwer' Rechtsvordering; in aantekening 9 onder artikel 480-481 Rv staat daar een preferentielijst, zie [link](#).
 - III. Kosten van de lijkbezorging (uitvaart) sub b genoemd, kennen een preferentie op grond van artikel 3:288 onder b BW
 - IV. Samenvattend kan de onderlinge rangorde van de schulden sub a tot en met e als volgt worden weergegeven:
 - 1. houders van hypotheek-, pand- en retentierecht alsmede eigendomsvoorbehoud;
 - 2. loon en kosten van de vereffenaar;
 - 3. 's Rijks schatkist (Rijsbelastingen) en Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen;
 - 4. schuldeisers met voorrecht op bepaalde goederen (onderling gelijke rang);
 - 5. schuldeisers met voorrecht op alle goederen, waaronder notariskosten gemaakt voordat de vereffening is aangevangen, en kosten van lijkbezorging, onderling geldt de volgorde in artikel 3:288 BW;
 - 6. overige schuldeisers
 - b. Daarna worden de schulden genoemd sub d, e en g voldaan;
 - c. De schulden sub h en i van lid 1 komen als laatste.

G4. Verzet tegen de uitdelingslijst (artikel 4:218 leden 3 en 5 BW)

12. Artikel 4:218 BW bepaalt niet hoe lang de rekening en verantwoording en de uitdelingslijst ter inzage dienen te liggen. Op grond van artikel 4:218 lid 3 BW kan iedere belanghebbende tegen de rekening en verantwoording en de uitdelingslijst binnen een maand in verzet komen. Op grond van artikel 4:220 lid 1 BW wordt de uitdelingslijst verbindend na het verstrijken van de periode waarin men in verzet kan komen. Een uitdelingslijst wordt vanaf een bepaalde datum ter inzage gelegd.

Tevens wordt dan vermeld dat in de periode van een maand tussen die datum en de einddatum verzet kan worden aangetekend.

13. Het verzet kan gericht zijn op de hoogte van een (betwiste) vordering dan wel op het ten onrechte wel of niet voorkomen op de uitdelingslijst. Het verzet kan betrekking hebben op (het bestaan en de grootte van) alle schulden genoemd in art. 4:7 lid 1 BW, inclusief hun voorrang.
14. Is verzet aangetekend dan wordt de uitdelingslijst verbindend doordat de beschikking op het verzet in kracht van gewijsde is gegaan.
15. De kantonrechter moet bij de beoordeling van het verzet toetsen of het verzet is aangetekend door een belanghebbende. Gegrondverklaring van het verzet kan leiden tot aanpassing van de lijst van (betwiste) vorderingen, de uitdelingslijst of de rekening en verantwoording. De kantonrechter kan daarbij eventueel bepalen dat er opnieuw ter inzage gelegd moet worden. In die procedure van verzet kan niet vastgesteld worden of een vordering terecht is. Dat zal via de dagvaardingsprocedure bij de rechtbank (of bij de kantonrechter als de vordering beneden de competentiegrens van € 25.000,- blijft) moeten worden beslist.

G5. Verslaglegging aan rechter-commissaris

16. In de bijzondere gevallen dat een rechter-commissaris is benoemd, worden de in artikelen 4:211 lid 3 BW, 4:214 lid 5 BW en 4:218 lid 1 BW bedoelde stukken, zo een boedelnotaris ontbreekt, ter griffie van de rechtbank neergelegd.

H. Beëindiging van de vereffening

H1. Gronden voor beëindiging

1. De bepalingen van de vereffening van de nalatenschap kunnen – naast de hiervoor onder B1 (sub 4 en 5) genoemde gevallen (executeur en ruimschoots toereikende nalatenschap) respectievelijk, na ontheffing, wettelijk vertegenwoordiger en positieve nalatenschap) – om de volgende redenen niet (meer) van toepassing zijn.
2. Opheffing wegens gebrek aan baten. Als de nalatenschap geen activa heeft of het bedrag van de preferente schulden is hoger dan de activa en geen regeling met schuldeisers kan worden getroffen, kan aan de kantonrechter het verzoek worden gedaan om de vereffening op te heffen wegens gebrek aan baten. Zie de [Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter](#) bij artikel 4:209 BW.
3. Geen schulden. De fase van de vereffening eindigt zonder nadere formaliteiten, indien alle schulden van de nalatenschap zijn voldaan, alle tegoeden zijn ontvangen (incl. bijvoorbeeld belastingteruggaven) en geen goederen meer te vereffenen vallen. Zoals in de situatie als bedoeld in artikel 4:221 lid 1 BW.
Hieraan is gelijk te stellen het geval waarin de erfgenamen/vereffenaars een regeling hebben getroffen met de schuldeisers van de nalatenschap waarbij het saldo van de boedel wordt uitgekeerd met inachtneming van de rangorde van schuldeisers (zie hiervoor onder G3) en de schuldeisers zich (schriftelijk) akkoord verklaren dat zij niet of slechts ten dele worden voldaan. Deze schuldeisers kunnen ook de erfgenamen/kinderen zijn met een vordering op de erflater vanwege hun vooroverleden ouder.
Al verdient het in die situatie waarschijnlijk de voorkeur dat de vereffenaar de kantonrechter verzoekt om vrijstelling van het neerleggen van de rekening en verantwoording en de uitdelingslijst (zie artikel 4:221 lid 2 BW).
4. Nalatenschap wordt weer beheerd / Erfgenamen weer bekend. Indien op grond van artikel 4:204 lid 1 sub a BW een vereffenaar is benoemd, eindigt de vereffening door het opkomen van erfgenamen die het beheer van de nalatenschap op zich willen nemen en de inmiddels gemaakte vereffeningskosten betalen (artikel 4:225 lid 2 BW).
5. Verbindend worden uitdelingslijst. De vereffening eindigt als zij voltooid is na het verbindend worden van een uitdelingslijst waarna de vereffenaar ieder het hem volgens de uitdelingslijst toekomende heeft uitgekeerd (artikel 4:218 BW).
6. Indien bij het eindigen van een vereffening op een hiervoor genoemde wijze, aan de kantonrechter het verzoek wordt gedaan om te verklaren dat de vereffening tot een einde is gekomen, kan de kantonrechter daar geen beschikking op geven, omdat de wet aan de kantonrechter geen grondslag geeft om daarop te beslissen. In de regel kan worden volstaan met een brief met de algemene informatie over het einde van de vereffening.

H2. Heropening van de vereffening

7. In de regel volgt na de vereffening, de verdeling. Daarmee is de nalatenschap in beginsel afgewikkeld. Indien nadien mocht blijken dat niet alle vermogensbestanddelen, dan wel schulden bij de vereffening zijn betrokken, kan op grond van artikel 4:209 lid 5 BW de vereffening worden heropend, mits voldoende baten bestaan om de kosten van deze vereffening te dekken.

H3. Vervolgstappen na beëindiging (afgifte en verdeling)

8. Na voltooiing van de vereffening met een positief saldo draagt de vereffenaar er zorg voor dat de overgebleven nalatenschapsgoederen worden afgegeven aan de erfgenamen of, na een wettelijke verdeling, aan de echtgenoot van de erflater.
9. Kan de vereffenaar (een deel van) de goederen niet afgeven, dan dient hij deze af te geven aan de Staat. De Staat verkrijgt deze goederen 20 jaar na het openvallen van de nalatenschap.
10. Hiervan dient te worden onderscheiden dat de Staat de goederen van de nalatenschap onder algemene titel verkrijgt ingeval geen erfgenamen zijn (artikel 4:189 BW). In dat geval verkrijgt de Staat de goederen van rechtswege op het tijdstip van overlijden van erflater en geldt artikel 4:226 leden 2 tot en met 4 BW niet.
11. Indien niet het volledige overschot kan worden afgegeven aan de erfgenamen omdat slechts een deel van de erfgenamen bekend is dan wel een erfgenaam onwillig is de goederen van de nalatenschap in ontvangst te nemen, dient de vereffenaar de nalatenschap eerst te verdelen ex titel 7 van boek 3 BW.
12. De erfgenamen die niet bekend zijn of niet meewerken kunnen door een onzijdig persoon vertegenwoordigd worden bij de verdeling. Dat wat deze onbekende of onwillige erfgenamen krachtens de verdeling toekomt wordt door de vereffenaar afgegeven aan de Staat.
13. De Staat die op grond van artikel 4:226 lid 1 of 2 BW goederen ontvangt is bevoegd deze te verkopen. Voor registergoederen geldt in beginsel de beperking dat deze alleen bij openbare verkoop mogen worden verkocht. De kantonrechter kan een machtiging tot onderhandse verkoop verlenen.

I. Vereffeningskosten en loon van de vereffenaar

I1. Vereffeningskosten: omvang en rangorde

1. Het ligt niet bij voorbaat vast wat onder de kosten van de vereffening moet worden verstaan.
2. Het vereffenaarsloon maakt onderdeel uit van de schulden der nalatenschap als bedoeld in artikel 4:7 lid 1 sub c BW.
3. De kosten van vereffening (genoemd onder sub b) gaan mogelijk vóór de andere schulden. Deze voorrang (preferentie) van de vereffeningskosten boven de overige schulden (sub a tot en met e van lid 1) kent geen wettelijke grondslag. In de literatuur worden deze kosten vergeleken met boedelschulden in faillissement. In de lagere rechtspraak worden deze kosten als preferent aangemerkt. Een oordeel van de Hoge Raad over deze kwestie ontbreekt vooralsnog.
4. De vereffeningskosten worden tegelijkertijd met de opheffing van de vereffening vastgesteld (artikel 4:209 BW).

I2. Loon van de vereffenaar

5. Een vereffenaar die niet door de rechtbank is benoemd (een erfgenaam die beneficiair heeft aanvaard) heeft geen recht op loon. Ook in dat geval kunnen er (andere) vereffeningskosten zijn.
6. Een door de rechtbank benoemde vereffenaar heeft recht op het loon dat door de kantonrechter voor het opmaken van de uitdelingslijst wordt vastgesteld op grond van artikel 4:206 BW. Bij het vaststellen van het loon voor een door de rechter benoemde vereffenaar kan rekening worden gehouden met het belang dat de vereffenaar bij de vereffening heeft. Wanneer een vereffenaar tevens erfgenaam is, zal met dat belang rekening worden gehouden bij de vaststelling van de hoogte van het loon. Daarnaast kan ook de omvang van de nalatenschap aanleiding zijn om het loon van de vereffenaar in meer of mindere mate te beperken.
7. De omvang van de nalatenschap kan voor de vereffenaar aanleiding te zijn om de vereffeningwerkzaamheden in meer of mindere mate te beperken.
8. *Loon van de vereffenaar kan alleen worden verzocht op basis van een gespecificeerde registratie van de daadwerkelijk aan de vereffening bestede tijd. Bij de tijdregistratie kan gebruik worden gemaakt van vaste tijdeenheden. De tijdregistratie wordt op zodanige wijze gespecificeerd dat daaruit valt af te leiden:*
 - *De datum waarop de werkzaamheid is verricht;*
 - *De soort werkzaamheden die zijn verricht;*
 - *De (kwalificatie van de) persoon die de werkzaamheid heeft verricht;*

Een verzoek om een voorschot is niet gebaseerd op een wettelijke grondslag. Bij gebreke van een wettelijke regeling dient voor de vaststelling van het loon

aansluiting te worden gezocht bij in de wet geregelde overeenkomstige gevallen, zoals de beloning van de curator in een faillissement, zoals nader geregeld in de zogenaamde Recofa richtlijnen. Deze richtlijnen zijn in faillissementszaken algemeen aanvaard. De wetgever heeft bij de vereffening van nalatenschappen op meer plaatsen verwezen naar de Faillissementswet (hierna Fw.). Op grond daarvan achten de kantonrechters dat aansluiting bij de beloning van de curator conform de Recofa richtlijnen passend is.

Op grond van paragraaf "6.2 Voorschot op het salaris" van genoemde richtlijnen is een voorschot mogelijk.

9. Het loon wordt ten name van de vereffenaar vastgesteld. Het loon van de vereffenaar wordt door de kantonrechter aan het einde van de vereffening, vóór het opmaken van de uitdelingslijst, vastgesteld. Conform de bepalingen van paragraaf 6.2 kan een voorschot (in ieder geval) éénmaal per jaar worden gedaan én kan dat alleen worden toegekend voor zover de boedel het toelaat. Ook dient de vereffenaar bij toekenning van een voorschot tussentijds rekening en verantwoording af te leggen.
Ook voor de werkzaamheden die na het vaststellen van het loon (bijvoorbeeld na opmaken van de uitdelingslijst) worden verricht en in de vaststelling van het loon nog niet zijn meegenomen, zal – voor zover deze werkzaamheden voor beloning in aanmerking komen, aansluiting worden gezocht bij de Recofa richtlijnen.

J. Afdekking van aansprakelijkheid

Voor de mogelijkheden voor een vereffenaar om zich te verzekeren tegen mogelijke aansprakelijkheden, wordt verwezen naar de [Recofa richtlijnen](#).

Het betreft dan een verzekering die alleen mogelijk is voor beroepsbeoefenaars. Niet-beroepsbeoefenaren kunnen zich daarvan bedienen. Indien zij de risico's van aansprakelijkheden groot achten, is het aan te bevelen een professionele vereffenaar te laten benoemen.

K. Slotbepalingen

In de regeling van de vereffening wordt in meerdere artikelen verwezen naar bepalingen in de Faillissementswet. Zie de artikelen 4:216, 217, 218 en 223 BW.

Zoals hiervoor in de behandeling van de verschillende hoofdstukken al aan de orde is geweest, wordt bij de vereffening met regelmaat de vergelijking gemaakt met de afwikkeling van een faillissement.

Hoewel er vele vergelijkingen te maken zijn tussen de situatie van een faillissement en de vereffening van een (negatieve) nalatenschap, kenmerkt de vereffening zich door een aantal bijzonderheden. Niet voor niets heeft de wetgever bij de totstandkoming van het (nieuwe) erfrecht in 2003, gekozen voor een bijzondere regeling, opgenomen in Boek 4 zelf.

Dat vraagt ons inziens om een niet al te ruimhartige overeenkomstige toepassing van het faillissementsrecht bij de beoordeling van vereffenvingsvraagstukken. Voldoende waarborg voor het bijzondere karakter van de nalatenschap dient dan ook niet uit het oog te worden verloren.

Bijlage A: Checklist zware vereffening

De door de rechtbank benoemde vereffenaar dient - samengevat – de volgende verplichtingen na te leven:

I. BEHEER

1. De vereffenaar dient de nalatenschap te beheren. Hieruit volgt o.a. dat de vereffenaar de administratie dient te verzorgen, dient te voorkomen dat schulden te ver ophopen, zorgt draagt voor afdoende verzekering van de nalatenschapsgoederen, en zorg draagt voor noodzakelijk onderhoud en instandhouding van de goederen.
2. De vereffenaar moet de kantonrechter de door hem gewenste inlichtingen geven en is verplicht eventuele aanwijzingen op te volgen.
3. De vereffenaar vertegenwoordigt de erfgenamen in en buiten rechte.
4. Desgewenst kan de vereffenaar een boedelnotaris aanwijzen.
5. De vereffenaar dient alle bij de wet erfbelasting aan de erfgenamen opgelegde verplichtingen te verrichten en indien en voor zover van toepassing de door de Algemene wet inzake rijksbelastingen opgelegde verplichtingen te verrichten.

II. PUBLICATIES

1. De vereffenaar dient de kantonrechter te verzoeken een datum te bepalen waartegen de schuldeisers hun vorderingen moeten indienen.
2. De vereffenaar dient zijn benoeming bekend te maken zoals door de rechtbank is bepaald in de benoemingsbeschikking.
3. Bij voorkeur dient hij tegelijk met de publicatie van zijn benoeming de schuldeisers openlijk op te roepen om voor de door de kantonrechter bepaalde datum hun vordering in te dienen.
4. De vereffenaar dient openlijk bekend te maken dat de rekening en verantwoording en de uitdelingslijst ter inzage liggen.

III. SAMENSTELLEN VORDERINGENLIJST

1. Naast de openlijke oproep dienen de bekende schuldeisers per brief te worden opgeroepen om voor die bepaalde datum hun vordering in te dienen. De vereffenaar doet melding aan de kantonrechter indien een adres van een schuldeiser onbekend is.
2. De vereffenaar dient een schuldeiser onverwijld in kennis te stellen indien hij een ingediende vordering of voorrang betwist. De betwisting dient met redenen te worden omkleed.
3. Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de aan de schuldeisers gegeven termijn voor het indienen van de vorderingen legt de vereffenaar een lijst van de door hem erkende en betwiste vorderingen en aanspraken neer ter inzage van de erfgenamen, de legatarissen en allen die zich als schuldeiser hebben aangemeld.

Deze dient hij ter inzage neer te leggen bij de boedelnotaris (indien aanwezig) dan wel bij de griffie van de sector kanton. De kantonrechter kan worden verzocht om verlenging van die termijn.

4. De vereffenaar stelt alle betrokkenen in kennis van de neerlegging van deze lijst en verstrekt hen een afschrift.

IV. RECHTER-COMMISSARIS

Indien de rechtbank een rechter-commissaris heeft benoemd dan oefent deze het toezicht uit dat de kantonrechter zou uitoefenen. De stukken die bij de griffie van de sector kanton dienen te worden neergelegd, dienen dan ter griffie van de rechtbank te worden neergelegd.

V. TEGELDEMAKING BEZITTINGEN

1. De goederen van de nalatenschap worden te gelde gemaakt voor zover dit nodig is ter voldoening van de schulden van de nalatenschap. Over de keuze van de te gelde te maken goederen of over de wijze van tegeldemaking treedt de vereffenaar (zoveel mogelijk) in overleg met de erfgenamen en met de schuldeiser (bijv. een legataris) die het te gelde te maken goed te vorderen heeft. Als een erfgenaam of een dergelijke schuldeiser, bezwaar heeft tegen de voorgenomen tegeldemaking, dan stelt de vereffenaar hem in de gelegenheid de beslissing van de kantonrechter in te roepen.
2. De vereffenaar kan verzoeken om beslagen op goederen van de nalatenschap op te heffen.

VI. UITDELINGLIJST EN REKENING EN VERANTWOORDING

1. Binnen zes (6) maanden na de voor het indienen van vorderingen gestelde termijn is verstreken, dient de vereffenaar rekening en verantwoording af te leggen en de uitdelingslijst op te maken. Deze dient hij ter inzage neer te leggen bij de boedelnotaris (indien aanwezig) dan wel bij de griffie van de sector kanton. De kantonrechter kan worden verzocht om verlenging van die termijn.
2. Naast de openlijke bekendmaking dat de rekening en verantwoording en de uitdelingslijst ter inzage liggen, stelt de vereffenaar alle betrokkenen in kennis van de neerlegging van deze lijst en rekening en verantwoording en verstrekt hen een afschrift.
3. Gedurende één (1) maand kan iedere belanghebbende in verzet komen tegen de uitdelingslijst en/of de rekening en verantwoording.
4. Nadat de verzetstermijn is verstreken dan wel de verzetsprocedure is afgerond dient de vereffenaar over te gaan tot betaling van hetgeen aan eenieder is verschuldigd op basis van de uitdelingslijst.
5. De vereffenaar kan van de verplichting tot neerlegging van de uitdelingslijst en rekening en verantwoording worden vrijgesteld door de kantonrechter. Ook behoeft

hij niet tot neerlegging over te gaan indien alle binnen de termijn bekend geworden schulden ten volle kunnen worden betaald.

6. Ingeval er geen rekening en verantwoording behoeft te worden neergelegd, dan dient de vereffenaar rekening en verantwoording af te leggen aan degenen die recht op het overschot hebben.

LOON

Voorafgaand aan het opmaken van de uitdelingslijst verzoekt de vereffenaar de kantonrechter om vaststelling van zijn loon.

BEEINDIGING VEREFFENING

Afgifte van het overschot aan het einde van de vereffening. Ook na een bevel tot opheffing van de vereffening na een daartoe ingediend verzoek van de vereffenaar (of van een belanghebbende) als de geringe waarde van de baten van een nalatenschap daartoe aanleiding geeft.

Bijlage B: Stappenplan lichte vereffening

Indien een nalatenschap door één of meer erfgenamen onder het voorrecht van boedelbeschrijving (= beneficiair) is aanvaard, dan zijn alle erfgenamen tezamen vereffenaar.

- dus ook samen met die erfgenamen die niet beneficiair hebben aanvaard.
- toepasselijkheid van dit stappenplan is pas aan de orde nadat er bij het boedelregister van de rechtbank een verklaring van beneficiaire aanvaarding is afgelegd (zie hiervoor: www.rechtspraak.nl).
- een notaris kan opdracht worden gegeven om uit te zoeken wie erfgenamen zijn. Deze betrokken notaris is voor derden kenbaar via het boedelregister.
- daarnaast kan een boedelnotaris worden aangewezen met de rol van deskundig raadgever bij de afwikkeling (vereffening en verdeling) van de nalatenschap.

De vereffenaars dienen de nalatenschap volgens de wettelijke voorschriften af te wikkelen.

- zie voor uitzonderingen op de toepasselijkheid van de wettelijke voorschriften de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter – artikel 4:202.
- indien de vereffenaars deskundigheid missen om tot een correcte vereffening van de nalatenschap te komen dan kunnen zij een notaris aanwijzen als boedelnotaris of bij de rechtbank een verzoek laten indienen tot benoeming van een professionele vereffenaar.
- vereffenaars die de voorschriften niet naleven riskeren aansprakelijkheid ten laste van hun eigen vermogen.

De volgende stappen dient de vereffenaar nemen:

1. BEHEER

De vereffenaar dient de nalatenschap te beheren. Hieruit volgt o.a. dat de vereffenaar de administratie dient te verzorgen, de schuldeisers en de schuldenaren van de erflater dient te informeren, en dient te voorkomen dat schulden te ver oplopen.

- de vereffenaar is bevoegd tot daden van gewoon onderhoud en tot behoud van de goederen.
- de vereffenaar is bevoegd tot opzegging van o.a. abonnementen, huur.

2. MELDING NEGATIEVE NALATENSCHAP

Indien de schulden van de nalatenschap de bezittingen overtreffen dan dient dit ten spoedigste aan de kantonrechter te worden gemeld. Deze mededeling geschiedt per brief aan de kantonrechter. Een voorlopig overzicht van de bezittingen en schulden van de nalatenschap dient te worden meegestuurd.

- het doel van dit voorschrift is dat de kantonrechter de vereffenaar aanwijzingen kan geven over de wijze van vereffening. Daarbij wordt gelet op de samenstelling van

de nalatenschap en/of de hoedanigheid van de betrokken erfgenamen. De vereffenaar is verplicht die aanwijzingen op te volgen.

- de laatste woonplaats van de overledene bepaalt de bevoegdheid van de kantonrechter.

3. OPROEPING SCHULDEISERS

De vereffenaar dient de schuldeisers per brief op te roepen om voor een door de vereffenaar bepaalde datum hun vordering in te dienen. Aan de schuldeisers dient een redelijke termijn te worden gesteld. In de meeste gevallen kan met een termijn van zes weken worden volstaan. Indien het adres van een schuldeiser niet bekend is, dan dient de vereffenaar dit te melden bij de kantonrechter. De kantonrechter kan vervolgens aanwijzingen geven. De vereffenaar dient deze op te volgen.

- indien de vereffenaar het niet eens is met een ingediende vordering of de hoogte daarvan, dan dient de schuldeiser daarvan onverwijld en met redenen omkleed in kennis te worden gesteld.
- ook vorderingen van de erfgenamen op de erflater dienen te worden ingediend.

4. BOEDELBSCHRIJVING

De vereffenaar is verplicht met bekwame spoed een boedelbeschrijving te maken. De schulden kunnen in een voorlopige staat worden opgenomen. Deze boedelbeschrijving dient ter inzage van de schuldeisers en de erfgenamen te worden neergelegd bij de griffie van de sector kanton van de rechtbank. Als er een boedelnotaris is dan dient de boedelbeschrijving op zijn kantoor ter inzage te worden neergelegd.

- de kantonrechter kan bepalen dat de boedelbeschrijving door een notaris dient te worden opgemaakt
- in sommige gevallen kan vrijstelling worden gevraagd van de terinzagelegging: zie hiervoor de Handleiding erfrechtprocedures kantonrechter – artikel 4:211 lid 4. Voor de behandeling van dit verzoek is griffierecht verschuldigd.
- een beschrijving van de inboedelgoederen is geen boedelbeschrijving: zie bijlage C voor een model onderhandse boedelbeschrijving.

5. BEZITTINGEN TE GELDE MAKEN

Voor zover dit nodig is voor de betaling van de schuldeisers, maakt de vereffenaar de bezittingen van de nalatenschap te gelde. Over de keuze van de goederen wordt overleg gevoerd met de erfgenamen en een eventuele vruchtgebruiker. Indien een erfgenaam of schuldeiser bezwaar maakt tegen een voorgenomen tegeldemaking, dan dient de vereffenaar hem in de gelegenheid te stellen de beslissing van de kantonrechter in te roepen.

6. SCHULDEN VOLDOEN

De vereffenaar dient een uitdelingsoverzicht op te stellen en te verstrekken aan de schuldeisers. Vervolgens dient de vereffenaar de schulden (voor zover het saldo dit toelaat) te betalen aan de schuldeisers. De schuldeisers worden naar rato voldaan met inachtneming van de wettelijke rangregeling. De kosten van de vereffening en de kosten van lijkbezorging gaan voor op de andere schulden.

- hieronder valt ook het uitkeren of afgeven van een legaat of het betalen van een vordering aan een legitimaris indien dat aan de orde is.
- zie de Handleiding vereffening voor meer informatie over de rangregeling.

7. EINDE VAN DE VEREFFENING

Zodra de schuldeisers zijn betaald uit de goederen van de nalatenschap kan de vereffeningprocedure als beëindigd worden beschouwd. Voor deze beëindiging heeft de vereffenaar zich niet meer tot de kantonrechter te wenden. Door de betaling van de schuldeisers – voor zover mogelijk - is de beëindiging een feit.

De vereffenaar dient een eventueel positief overschot ter beschikking te stellen aan de erfgenamen zodat zij tot verdeling kunnen overgaan.

Bijlage C: Model boedelbeschrijving

Voor het model voor de Boedelbeschrijving wordt verwezen naar het digitale formulier op www.rechtspraak.nl

Bijlage D: Model mededeling negatieve nalatenschap

Aan de kantonrechter te xx

Betreft: mededeling ex artikel 4:199 BW
nalatenschap van xxx

Geachte heer, mevrouw,

Op xx is de heer/mevrouw xx, geboren te xx op xx, overleden. De overledene had zijn/haar laatste woonplaats in de gemeente xx.

De overledene heeft *wel/*niet bij testament over zijn/haar nalatenschap beschikt. De erfgenamen hebben op xx de nalatenschap beneficiair aanvaard. De akte waaruit dit blijkt treft u als bijlage aan.

indien aanwezig Tevens ontvangt u hierbij een kopie van het testament van de overledene en een kopie van de verklaring van erfrecht.

Uit de inventarisatie van de bezittingen en de schulden van de nalatenschap is gebleken dat er sprake is van een negatief saldo. Een *(voorlopig) overzicht van de bezittingen en de schulden is als bijlage bij deze brief gevoegd.

*Zodra de boedelbeschrijving gereed is, zal ik deze ter inzage leggen.

*De boedelbeschrijving ligt ter inzage bij de boedelnotaris, mr. xx

Graag ontvang ik van u een ontvangstbevestiging van deze brief.

Met vriendelijke groet,

xx

vereffenaar/*namens de vereffenaars

correspondentieadres vereffenaar: xx

Richtlijnen Vereffening nalatenschappen

Versie 2.0 (september 2018), 8 oktober 2018 vastgesteld door LOVCK&T

telefoonnummer: xx

e-mailadres: xx

Bijlagen:

1. kopie van de akte van beneficiaire aanvaarding
2. overzicht van de bezittingen en de schulden van de nalatenschap
3. *kopie van het testament
4. *kopie van de verklaring van erfrecht

**In deze nalatenschap zijn geen eerdere verzoekschriften bij de kantonrechter ingediend.*

**In deze nalatenschap zijn onder zaaknummer xx eerdere verzoekschriften door de kantonrechter behandeld.*

Bijlage E.1: Model advertentie openlijke oproep schuldeisers

Oproeping schuldeisers

Bij beschikking van de rechtbank te xx de dato xx is xx, (adresgegevens), benoemd tot vereffenaar in de nalatenschap van

xx, geboren te xx op xx, overleden te xx op xx, laatst wonende te xx.

Schuldeisers kunnen binnen zes weken na publicatie van deze advertentie hun vordering indienen bij de vereffenaar.

De vereffenaar.

Bijlage E.2: Modelbrief oproep schuldeisers

Aan de schuldeiser xx

Betreft: nalatenschap van xx

Geachte heer/mevrouw,

Middels dit schrijven bericht ik u dat de heer/mevrouw xx, geboren te xx op xx, laatst wonende te xx, te xx op xx is overleden. De erfgenamen hebben de nalatenschap beneficiair aanvaard.

Graag ontvang ik binnen zes weken na dagtekening van deze brief een schriftelijke opgave van de in uw administratie nog openstaande vordering(en) op de overledene.

Uw correspondentie kunt u richten aan:

xx

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

De vereffenaar.

Bijlage E.3: Modelbrief onbekendheid adres schuldeisers

Aan de kantonrechter te xx

Betreft: nalatenschap van xx

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op het bepaalde in artikel 4:214 lid 2 BW, deel ik u middels dit schrijven mede, dat mij het adres van een schuldeiser in de nalatenschap van xx, geboren te xx op xx, overleden te xx op xx, laatst wonende te xx, onbekend is gebleven. Deze schuldeiser, xx, is daarom niet door mij per brief opgeroepen.

Erop vertrouwend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

De vereffenaar.

Vereffeningskosten

Datum	Omschrijving	Bedrag
Totaal		€

Loon vereffenaar

Datum declaratie	Korte omschrijving	Bedrag
Totaal		€

Waarvan als voorschot uitbetaald

Datum voorschot	Datum en nummer beschikking rechter	Bedrag
Totaal		€

Woordelijk verslag van belangrijkste verrichtingen (uitgebreid erfgenamenonderzoek uitgevoerd, verkoop onroerend goed/onderneming/aandelen, uitbetaling legaten, uitkeringen (levens)verzekering ontvangen, (erf)belastingaanslagen betaald, notaris ingeschakeld bij afwikkeling, goed/moeilijk overleg met erfgenamen)

Vrij tekstveld

Ondertekend te _____

Op _____

Handtekening
